

ψ α
ν ε
ρ ώ
μ α
τ α

Manifestations

Όψεις του αλλόκοσμου στη ζωγραφική και το σχέδιο
Views of the otherworldly in painting and drawing

21.03-13.07.2024

Η έκθεση στην οποία πρόκειται να περιηγηθείτε αναζητά εκφάνσεις του αλλόκοσμου και του ονειρικού στη ζωγραφική και το σχέδιο. Εξελίσσεται στη βάση μιας σχεδόν συνειρμικής λογικής κατά την οποία το ένα έργο οδηγεί στο άλλο. Το γλωσσάρι γράφτηκε με την πρόθεση να αποτελέσει συσκευή ανάγνωσης των νοηματικών συσχετισμών μεταξύ των εκθεμάτων. Συγκεντρώνει λέξεις-κλειδιά που έπαιξαν ρόλο στη σύλληψη της έκθεσης και που λειτούργησαν ως θεματικές ενότητες στον σχεδιασμό της. Οι λέξεις είναι δέκα στο σύνολο—αριθμός που συμβολίζει την τελειότητα του κύκλου—και συνδέονται με αρχετυπικά σύμβολα σε κατανοήσεις εικόνων και ονείρων. Το γλωσσάρι μπορεί να σας συντροφεύσει στην περιήγησή σας στις αίθουσες. Μπορεί όμως και να το αφήσετε στην άκρη, επιλέγοντας να ακολουθήσετε τα «φανερώματα»—των ιδεών, των σκέψεων και των νοημάτων—που προσδοκούμε πως θα ενεργοποιήσει η θέαση των έργων μέσα σας.

The exhibition, which you are about to explore, seeks variant manifestations of the otherworldly and the oneiric in painting and drawing. It evolves almost on the basis of associative thinking, by which one artwork leads to another. The glossary has been written with the intention of functioning as a reading device of the interrelations between the exhibits. It gathers keywords which had a role to play in the exhibition's conception and which acted as thematic categories in its design. The words are ten in number—a number associated with the perfect roundness of the circle—and they are connected with archetypal symbols, associated with the interpretation of images and dreams. This glossary could accompany you as you wander through the different rooms. You could also leave it aside, choosing to follow the “manifestations”—of ideas, thoughts and meanings—which we hope that the artworks will trigger in you.

Β

Βουνό

Είναι έργα στην έκθεση όπου βουνά αναπαρίστανται ως τόποι ονειρικοί, ανοίκειοι και αινιγματικοί ή ως τόποι συστολής του σύμπαντος σε ένα πέτρωμα ή απολίθωμα στην αναζήτηση της σχέσης μικρόκοσμου/μακρόκοσμου. Βουνά εμφανίζονται επίσης ως τόποι θεοσημείας, πνευματικής εξύψωσης και θρυλικών ιστοριών. Το όρος Σινά ζωγραφισμένο να υλοποιείται κάτω από ένα υπερκόσμιο φως, μας θυμίζει πως η ανάβαση στην κορυφή συνδέεται με μεταφυσικές αναζητήσεις, ενώ ο Πενταδάκτυλος, τον οποίο καλούμαστε να παρατηρήσουμε από απόσταση ως μέρος αινιγματικών τοπίων, διεκδικεί διαστάσεις μυθικού βουνού. Επιπλέον, είναι έργα όπου σχήματα, όπως η πυραμίδα—από τα πλατωνικά στερεά και σύμβολο της φωτιάς—εμφανίζεται ως δομικό στοιχείο του σύμπαντος αλλά και ως ένα από τα αρχαιότερα αρχιτεκτονήματα κτισμένο κατά το παράδειγμα του Κοσμικού Βουνού με πρόθεση τη σύνδεση του ανθρώπου με την αθανασία και τους ουρανούς.

#ΚώσταςΑβερκίου #ΕλένηΝικοδήμου
#ΝίκοςΝικολαΐδης #ΛευτέρηςΟλύμπιος
#ΓιώργοςΣκοτεινός #ΧρήστοςΦουκαράς
#ΒέραΓαβριηλίδουΧατζηδά #ΑνδρέαςΧρυσσοχός

m

Mountain

There are artworks in the exhibition where mountains are represented as oneiric, unfamiliar and enigmatic places; or as instances where the universe is convoluted in the form of a mineral or fossil in explorations of the relationship between microcosm and macrocosm. Mountains appear as places of signs from divine beings, of spiritual exaltation and of legendary tales. Mount Sina is painted in an otherworldly light reminding us that the climb to the peak is connected with metaphysical enquiries, whereas Pendadaktylos, which we are called upon to observe from a distance as part of enigmatic landscapes, claims dimensions of a mythical mountain. There are also artworks where shapes like the pyramid—one of the platonic solids and the symbol for fire—appear as both a structural element of the universe and one of the oldest architectural constructions, built in the example of the Cosmic Mountain to connect us with immortality and the universe.

#CostasAverkioy #AndreasChrysochos
#ChristosFoukaras #VeraGavrieliidouHadjida
#EleniNicomemou #NicosNicolaides
#LefterisOlympios #GeorgeSkotinos

δ

Δέντρο

Σε ορισμένα έργα που παρουσιάζονται στην έκθεση τα όρια μεταξύ έμψυχου και άψυχου κόσμου αμφισβητούνται και εκδηλώσεις του φυσικού—βουνά, πέτρες, δέντρα—φαίνονται να ενεργοποιούνται από αόρατες δυνάμεις ή να κατοικούνται από υπερφυσικά όντα. Όπως μας πνευθυμίζει ο γεωπόνος και λαογράφος Ανθιμος Πανάρετος στο βιβλίο του *Η Δενδρολατρεία* (1969), η κυπριακή παράδοση διαπνέεται από λαϊκές δοξασίες ανιμιστικών καταβολών, στις οποίες δέντρα λατρεύονται ως ιερά. Αναφέρεται, για παράδειγμα, σε δέντρα στοιχειωμένα από «καλές γεναιτζες», δηλαδή νεράιδες ή πνεύματα, όπως η μοσφιλιά της «καλής γεναΐκας» στην Αμαργέτη (Πάφος). Γυναίκες του χωριού, που πίστευαν πως η αρρώστια του παιδιού τους οφειλόταν σε αντίζημα (νεραΐδοκτύπημα), κρεμούσαν στα κλαδιά του δένδρου τρίχες ή κομμάτια από ρούχα, απαγγέλλοντας επικλήσεις και επωδές. Στις συμβολιστικές κατανοήσεις τοπίων και φυσικών φαινομένων της ιερής/μυθικής γεωγραφίας, μαγικά δέντρα, όπως αυτά της κυπριακής παράδοσης, αναδεικνύονται σε σύμβολα αθανασίας, γνώσης και αναγέννησης. Παράδειγμα, το Δέντρο της Ζωής (του Χριστιανισμού), το Ύγκντρασιλ (της σκανδιναβικής μυθολογίας), το Δέντρο των Σεφιρόθ (της Καμπάλα) ή το Κοσμικό Δέντρο. Σύμφωνα με τον θρησκευολόγο Μίρσέα Ελιάντ, το Κοσμικό Δέντρο είναι η πιο διαδομένη παραλλαγή του συμβολισμού του Κέντρου. Με τις ρίζες μέσα στο χώμα και τα κλαδιά υψωμένα στον ουρανό, στέκει σαν «άξονας του κόσμου» (axis mundi), συνδέοντας τον Κάτω Κόσμο με τη Γη και τα επουράνια.

#ΚώσταςΑβερκίου #Αϊσέ-ΜίραΓιασίν
#ΜαρίαΛοΐζίδου #ΛευτέρηςΟλύμπιος
#ΑνθιμοςΠανάρετος #ΓιώργοςΣκοτεινός
#ΒέραΓαβριηλίδουΧατζηδά

t

Tree

Some of the artworks in the exhibition question the boundaries between animated and inanimate worlds. The representations of the natural world—mountains, stones, trees—seem to come to life by the hand of invisible powers or to be inhabited by supernatural beings. As the agriculturalist and folklorist Anthimos Panaretos reminds us in his book *Tree Worship* (1969), Cypriot tradition is permeated by folk patterns of reverence of animist origins, whereby trees are worshipped as sacred. He refers, for instance, to trees that are haunted by the “good women”, meaning fairies or spirits, like the case of the “good woman’s” hawthorn in Amargeti (Paphos). The women of the village, who believed that the sickness of their child was owed to being touched by a fairy, would hang on the tree’s branches hair or pieces of clothing, chanting invocations and incantations. In symbolist interpretations of landscapes and natural phenomena of sacred/mythical geography, magic trees, as those of the Cypriot tradition, are revealed as symbols of immortality, knowledge and rebirth. Examples include the Tree of Life (Christianity), Yggdrasil (Norse cosmology), the Tree of Sephiroth (Kabbalah) or the Cosmic Tree. According to religion scholar Mircea Eliade, the Cosmic Tree is the most popular variation of the symbolism of the Centre. With its roots in the earth and its branches raised high into the sky, it stands as a cosmic axis (axis mundi), connecting the Underworld to Earth and the heavens.

#CostasAverkioy #VeraGavrieliidouHadjida
#MariaLoizidou #LefterisOlympios
#AnthimosPanaretos #GeorgeSkotinos
#Ayshe-MiraYashin

Ε Εσωτερισμός

Η έννοια του εσωτερισμού είναι ευρύτατη και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να αναφερθούμε στην αλημεία, τον ερμητισμό, τον αποκρυφισμό και το κίνημα της Νέας Εποχής. Οι πνευματικές αναζητήσεις πέραν του θεσμού της Εκκλησίας συναντώνται στην πρακτική καλλιτεχνών, οι οποίοι στρέφονται σε αποκρυφιστικές διδαχές, ακούν τη διαίσθησή τους, εμπνέονται από αρχαίες θεότητες και τελετουργίες, συμμετέχουν σε τελετές αυτόχθονων λαών και δημιουργούν υιοθετώντας μυστικιστικές και εσωτεριστικές αρχές. Υπάρχουν ενδείξεις ότι τον 20ό αιώνα καλλιτέχνες στην Κύπρο αντλούν ιδέες από κινήματα που οργανωμένου ανορθολογισμού, περιλαμβανομένου και του Θεοσοφισμού. Ο Θεοσοφισμός εμφανίζεται στη Νέα Υόρκη το 1875 και στηρίζει πολλές από τις αρχές του στον ανατολικό μυστικισμό και την πίστη στη μετενσάρκωση και το κάρμα, εμπνέοντας πολλούς καλλιτέχνες. Παράδειγμα η Hilma af Klint, η οποία υιοθετεί τις ανθρωποσοφικές διδασκαλίες του θεοσοφιστή Rudolf Steiner. Η θεολόγος Ursula King διασαφηνίζει την έννοια της σύγχρονης πνευματικότητας ως βιωμένη εμπειρία ή πράξη και ως μια «συστηματική, συγκριτική και κριτική μελέτη των πνευματικών εμπειριών και διδασκαλιών» (King, 1995, 495).

#ΑθηνάΑντωνιάδου #ΣτυλιανόςΑττεσλής
#ΣτέλιοςΒότσης #ΝαταλίΓιαξή #Αϊσέ-ΜίραΓιασίν
#Δημήτρης(Δήμας)Ευθυβούλου #ΡέαΜπέιλυ
#ΕλένηΟδυσσεώς #ΣοφίαΧατζήπαπα

ε Esotericism

The notion of esotericism is vast and can be used to refer to alchemical practices, hermeticism, occultism and to the New Age movement. Seeking spirituality outside the realm of the institutional Church is observed in the practice of artists as they dabble in practices of occultism, draw upon their intuition, become inspired by ancient deities and rituals, participate in indigenous ceremonies and work in line with mystical and esotericist principles. Evidence demonstrates that in the 20th century artists in Cyprus drew ideas from apocryphal teachings, including theosophical mysticism. The Theosophical Movement was set up in New York in 1875 and based a lot of its spiritual principles on Eastern mysticism and included belief in reincarnation and karma, inspiring many spiritualist artists. A much-discussed example is that of Hilma af Klint, who followed Rudolf Steiner's anthroposophical teachings that focused more on artistic expression. Theologian Ursula King elucidates the notion of contemporary spirituality as a lived experience or praxis and as a "systematic, comparative and critical study of spiritual experiences and teachings" (King, 1995, 495).

#AthinaAntoniadou #StylianosAtteshliis
#RheaBailey #DemetriDimasEfthyvoulos
#SophiaHadjipapa #EleniOdysseos #SteliosVotsis
#Ayshe-MiraYashin #NatalieYiaksi

κ Κόκκινο

Το χρώμα του αίματος, της φωτιάς, της ζωής, της γονιμότητας, του συναίσθηματος, μεταξύ άλλων. Χρώμα αρχαιολογικό, το πρώτο που ανευρίσκεται στη φύση (σκεφτείτε την κόκκινη γη ή την κόκκινη άχρα) για να χρησιμοποιηθεί τελετουργικά και καλλιτεχνικά. Οι ζωγράφοι αγαπάνε το κόκκινο. Το διαπιστώνουμε διαχρονικά, από τις σπηλαιογραφίες της Παλαιολιθικής εποχής μέχρι τους πιο σύγχρονους ζωγραφικούς πειραματισμούς. Στην αρχαιότητα στην Ευρώπη, το κόκκινο θεωρείται το μόνο αληθινό χρώμα και συνδέεται με τη δύναμη. Στον χριστιανικό συμβολισμό, σχετίζεται με τη φωτιά και το αίμα τόσο στις καλές όσο και στις κακές του εκφάνσεις. Συνδέεται, για παράδειγμα, με τις φωτιές της κόλασης, τον δράκο της Αποκάλυψης, τη βία και τη μαρτύρεια, αλλά και με τη φωτιά ως παρέμβαση του Θεού και ως σύμβολο ζωής. Τον Μεσαίωνα, το κόκκινο συμβολίζει όλες τις μορφές αγάπης, ενώ κατά τη διάρκεια της προτεσταντικής μεταρρύθμισης είναι το κύριο «θύμα» του πολέμου κατά των χρωμάτων. Τέλος, στην εκκοσμικευμένη σύγχρονη εποχή, συνδέεται με προοδευτικά κοινωνικά κινήματα και την αριστερή ιδεολογία. Στην έκθεση εντοπίζουμε τη χρήση του κόκκινου σε αυτοπροσωπογραφίες και νεκρές φύσεις με κόκκινα υφάσματα, κόκκινα μαξιλάρια, κόκκινα δοχεία, κόκκινα ενδύματα, κόκκινες μασκές και άλλα κόκκινα στοιχεία. Η χρήση του στην απεικόνιση αιγυπτιακών αντικειμένων λειτουργεί ως απόδειξη των κοσμικών συμβολισμών του και της σύνδεσής του με τη ζωτικότητα, τη ζωδόχο δύναμη και την τελετουργία. Κόκκινοι κύκλοι, κόκκινα τρίγωνα και άλλα κόκκινα σχήματα και φιγούρες παρατηρούνται επίσης σε αρκετά έργα, μαρτυρώντας τη συμβολική του σημασία και τη διασύνδεσή του με τελετές, θυσίες και πνευματικές αναζητήσεις.

#ΜαρίαΑνδρέου #ΝαταλίΓιαξή
#Δημήτρης(Δήμας)Ευθυβούλου #ΡέαΜπέιλυ
#ΕλένηΝικοδήμου #ΕλένηΟδυσσεώς
#ΜαίρηΠλαντ #ΚαίτηΦασουλιώτουΣτεφανίδου
#ΜαριάμΣουχάνοβαΦουκαρά #ΧρίστοςΦουκαράς
#ΤάκηςΦραγκούδης #ΒέραΓαβριηλίδουΧατζηδά

r Red

The colour of blood, of fire, of life, of fertility, of sentiment, among others. An archetypal colour and the first to be derived from nature (red earth and red ochre) to be used ritualistically and artistically. Painters love red from the Palaeolithic cave paintings to the most contemporary. Throughout ancient times in Europe, red is considered the only true colour and is associated with power. In Christian symbolism, it refers to fire and blood and is considered through its bad and good aspects; it is associated with the fires of hell, the dragon of the apocalypse, violence and impurity and also with fire as the intervention of God and the symbol of life that belongs to God. During the medieval period, it represented love in all its forms whilst during the Protestant Reformation red was the principal victim of the war waged on colours. Finally, in more recent secular times, it is connected with progressive social movements and left-wing politics. We observe the use of red in still lives and self-portraits of the exhibition whether it is red cloths, red cushions, red containers, red garments, red masks or other red elements. Its use to portray what are often enigmatic objects becomes evidence of its association with vitality, life force, ritual and cosmic significance. Red circles, red triangles and other red shapes and figures are also observed in several artworks, attesting to the symbolic significance of the colour in how it is associated with ceremonies, sacrifice and spiritual journeys.

#MariaAndreou #RheaBailey
#DemetriDimasEfthyvoulos
#MariamSukhanovaFoukara #ChristosFoukaras
#TakisFragoudes #VeraGavrielidouHadjida
#EleniNicomemou #EleniOdysseos #MaryPlant
#KatyPhasoulitiosStephanides #NatalieYiaksi

Κ Κοχύλι

«Εδώ βλέπουμε τη φύση που φαντάζεται», γράφει ο Γκαστόν Μπασελάρ, αναλογιζόμενο το λογαριθμικό σπείρωμα ενός κοχλία, το οποίο κατανοεί ως αποτύπωμα συμπαντικών δονήσεων. Η παρατήρησή του μας συνδέει με την πεποίθηση πως στα βάθη ενός κοχυλιού πάλλονται τα κύματα της θάλασσας και του αρχέγονου δημιουργικού ήχου OM. Το κοχύλι ως κέλυφος που συντηρεί ζωή συνδέεται συμβολικά με τη συμπαντική μήτρα, την αφροδισιακή διέγερση και το γυναικείο στοιχείο. Σε αυτό συνηγορούν η ομοιότητά του με το αιδούο και η διασύνδεσή του με τις θεές της γονιμότητας στην αρχαιότητα και ιδιαίτερα με τη θεά Αφροδίτη, η οποία κατά τον μύθο γεννιέται από τον αφρό της θάλασσας και ταξιδεύει στην Κύπρο πάνω σε ένα χτένι. Όταν τον 17ο αιώνα, η νεκρή φύση αναδεικνύεται στην Ευρώπη ως αυτόνομο ζωγραφικό είδος, κάθε λογής θαλασσινά κοχύλια με προέλευση εξωτικούς τόπους εμφανίζονται σε περίτεχνες συνθέσεις, μαρτυρώντας το μεγάλο ενδιαφέρον για τους θαυμαστούς φυσικούς θησαυρούς άλλων κόσμων εντός της συνθήκης της αποικιοκρατίας. Για ορισμένους παρατηρητές, οι απεικονίσεις κοχυλιών από γυναίκες ζωγράφους της εποχής, όπως της Anne Vallayer Coster, βρίθουν σεξουαλικών υπαινιγμών, ενώ ορισμένες συνθέσεις ερμηνεύονται ως αυτοπροσωπογραφίες. Το πλέγμα εαυτός-όστρακο το συναντάμε στην έκθεση σε έργα που προκύπτουν μέσα από διαδικασίες ενόρασης, αναζήτησης της ετερότητας, αμφισβήτησης των έμφυλων κατηγοριοποιήσεων ή του διαχωρισμού ανθρώπου και άλλων έμβιων όντων.

#ΣτέλιοςΚαλλινίκου #ΜαρίαΛοιζίδου
#ΛευτέρηςΟλύμπιος #ΠόλυςΠεσλίκας
#ΜαίρηΠλαντ #ΜάριανΣουχάνοβαΦουκαρά
#ΣολωμόςΦραγκουλίδης

S Shell

“Here it is nature that imagines” writes Gaston Bachelard as he ponders the fractal spiral of a snail, which he interprets as an imprint of universal vibrations. His observation connects us with the conviction that in the depths of a shell pulsate the waves of the sea and of the primordial sound of creation OM. The shell as a husk that preserves life is connected symbolically with the universal womb, the aphrodisiac arousal and the feminine element. Its similarity to the vagina and its connection with the goddesses of fertility in antiquity contribute to this; particularly the case of the goddess of Aphrodite who, as legend would have it, was born from the foam of the sea and then travels to Cyprus on a shell. In the 17th century when still life painting rose to prominence in Europe as an independent painting genre, all types of sea shells originating from exotic places appeared in elaborate compositions, testifying to the great interest for the remarkable natural treasures of distant worlds within the colonial project. For some observers, the representations of shells by women artists of the time, such as Anne Vallayer Coster, oscillate with sexual innuendos, whereas in some compositions they are interpreted as self-portraits. The correlation between self and shell is encountered in artworks of the exhibition that are associated with instances of intuition, in search of otherness, questioning gender categorisations or the separation between the human being and other living organisms.

#MariamSukhanovaFoukara
#SolomosFrangoulides #SteliosKallinikou
#MariaLoizidou #LefterisOlympios #PolysPeslikas
#MaryPlant

Φανερώματα: Όψεις του αλλόκοσμου στη ζωγραφική και το σχέδιο

Επιμέλεια: Δρ. Έλενα Πάρπα και Δρ. Ευανθία (Εύη) Τσελίκα

Καλλιτέχνες: Κώστας Αβερκίου, Μαρία Ανδρέου, Αθηνά Αντωνιάδου, Στυλιανός Ατσεσλής, Στέλιος Βότσης, Γεώργιος Πολ. Γεωργίου, Ναταλί Γιαξή, Αϊσέ-Μίρα Γιασίν, Ρέα Κουμίδου Ερέλ, Δημήτρης (Δήμας) Ευθυβούλου, Ουμίτ Ινατσι, Άντης Ιωαννίδης, Στέλιος Καλλινίκου, Χρίστος Κυριακίδης, Μάριος Λοιζίδης, Μαρία Λοιζίδου, Ρέα Μπέιλυ, Ελένη Νικοδήμου, Νίκος Νικολαΐδης, Ελένη Οδυσσέως, Λευτέρης Ολύμπιος, Χριστόδουλος Παναγιώτου, Μαρία Παπαχαράλαμπους, Πόλυς Πεσλίκας, Μαίρη Πλαντ, Γιώργος Σκοτεινός, Καίτη Φασουλιώτου Στεφανίδου, Μαριάμ Σουχάνοβα Φουκαρά, Χρίστος Φουκαράς, Τάκης Φραγκουδής, Σολωμός Φραγκουλίδης, Ανδρέας Χαράλαμπος, Βέρα Γαβριηλίδου Χατζηδά, Σοφία Χατζήπαπα, Ανδρέας Χρυσόχος

Παράλληλο πρόγραμμα: Androula, Στέλιος Καλλινίκου, Τζάκι Μάκιντος, Παναγιώτης Μηνά, Στέφανος Στεφανίδης

Ξεναγήσεις και εκπαιδευτικό πρόγραμμα: Άννα Ψάλτη

Manifestations: Views of the otherworldly in painting and drawing

Curation: Dr. Elena Parpa and Dr. Evanthia (Evi) Tselika

Artists: Maria Andreou, Athina Antoniadou, Stylianos Atteshli, Costas Averkiou, Rhea Bailey, Andreas Charalambous, Andreas Chrysochos, Demetri Dimas Efthymoulos, Rea Koumidou Erel, Mariam Sukhanova Foukara, Christos Foukaras, Takis Frangoules, Solomos Frangoulides, George Pol. Georgiou, Vera Gavrielidou Hadjida, Sophia Hadjipapa, Ümit İnatçı, Andis Ioannides, Stelios Kallinikou, Christos Kyriakides, Marios Loizides, Maria Loizidou, Eleni Nicodemou, Nicos Nicolaides, Eleni Odysseos, Lefteris Olympios, Maria Papacharalambous, Christodoulos Panayiotou, Polys Peslikas, Mary Plant, George Skotinos, Katy Phasouliotis Stephanides, Stelios Votsis, Ayshe-Mira Yashin, Natalie Yiaki

Parallel programme: Androula, Stelios Kallinikou, Jacqui Macintosh, Panagiotis Mina, Stephanos Stephanides

Tours and educational programme: Anna Psalti

φ α
ν ε
ρ ώ
μ α
τ α

Επιμελητικό σημείωμα

«Φανερώνω» σημαίνει φέρνω στο φως, αποκαλύπτω στους άλλους κάτι που μέχρι πρότινος ήταν κρυμμένο. Στη χριστιανική παράδοση, αυτή η ενέργεια της εμφάνισης συνδέεται με την Αποκάλυψη, τη διανοητική όραση των προφητών, τα φανερώματα της Παναγίας και το «βλέπει νοητικώς» της βυζαντινής ζωγραφικής. Στο ευρύτερο πεδίο της καλλιτεχνικής έκφρασης, συναρτάται με την αναμέτρηση με υπερφυσικές δυνάμεις, με ρίζες τόσο βαθιές που μας συνδέουν με την προϊστορία μας—σκεφτείτε τις σπηλαιογραφίες της παλαιολιθικής εποχής. Εάν επικεντρωθούμε στη μοντέρνα εποχή και εντεύθεν, σχετίζεται με την αναζήτηση για το ορατό πέραν του αντικειμενικά πραγματικού. Παράδειγμα οι εικονογραφίες της Βίβλου ή του Βιβλίου της Αποκαλύψεως από τον Ουίλιαμ Μπλέικ· οι αλληγορικές αναπαραστάσεις του ιδεατού από τους Συμβολιστές, τα διαμεσολαβημένα οράματα της Χίλμα αφ Κλιντ, οι ανεικονικές οπτικοποιήσεις του πνευματικού από τον Βασίλι Καντίνσκι ή οι εξερευνησεις του ασυνείδητου από τους Σουρεαλιστές.¹ Αν και πρόκειται για περιπτώσεις από το δυτικο-ευρωπαϊκό παράδειγμα της τέχνης, μάς υπενθυμίζουν την κατανόηση της ζωγραφικής ως μέσου συνένωσης του ανθρώπινου με το θείο, το υπεραίσθητό και το υπέρλογο, αντίληψη που συναντάται ποικιλότροπα και διαχρονικά πέραν των καθιερωμένων καλλιτεχνικών κέντρων.

Ως ανταπόκριση στην παραπάνω διαπίστωση, η έκθεση «Φανερώματα: Όψεις του αλλόκοσμου στη ζωγραφική και το σχέδιο» αναζητά τις εκφάνσεις του αλλόκοσμου, του μαγικού και του ονειρικού στην καλλιτεχνική δημιουργία και ιδιαίτερα στη ζωγραφική και το σχέδιο στην Κύπρο.

Συγκεκριμένα, ανακαλούνται οι μυστηριακές καταβολές της ζωγραφικής και του σχεδίου, η διασύνδεσή τους με πρακτικές τελετουργίας και πρακτικές διερεύνησης του ασυνείδητου, του ονείρου, της δύναμης των συμβόλων, των οραμάτων, των μύθων, όπως και του ενεργειακού υποστρώματος της φύσης και των αντικειμένων. Αναζητούνται επίσης οι τρόποι που ο ρόλος των καλλιτεχνών κατανοείται ως μεθόριος, στα σύνορα του υλικού και του πνευματικού κόσμου, καθώς και οι τρόποι που η ενόραση, ο ρεμβασμός, η ενεργοποίηση του ενστίκτου και της διαίσθησης αναδεικνύονται σε καλλιτεχνικές πρακτικές.

¹ Αξίζει να σημειωθεί πως ορισμένες από τις παραπάνω περιπτώσεις έχουν χρησιμοποιηθεί υπό το πρίσμα της αναθεώρησης του 'κανόνα' της ιστορίας της τέχνης για να αμφισβητηθούν ορθολογικές προσεγγίσεις που εξαίρουν το ενδιαφέρον για το πνευματικό—βλέπε τη μόλις πρόσφατη αποκατάσταση της αφ Κλιντ ως πρωτοπόρου της αφηρημένης ζωγραφικής. Τέτοιες περιπτώσιολογίες μέσα από τις οποίες παρατηρείται η

Εξετάζονται η εικονογραφία που υιοθετείται, η έμφαση σε παραδοσιακά ζωγραφικά είδη (νεκρή φύση, τοπιογραφία, αυτοπροσωπογραφία), οι αναφορές στη βυζαντινή παράδοση, αλλά και οι εκλεκτικές συγγένειες με καλλιτεχνικά κινήματα, όπως ο σουρεαλισμός και η γεωμετρική αφαίρεση. Επισημαίνεται επίσης η διασταύρωση της τέχνης με έννοιες όπως το ιερό, η ψυχή, το πνευματικό και το μεταφυσικό. Η έκθεση υιοθετεί διαγενεακή προσέγγιση, φέρνοντας σε διάλογο τριάντα πέντε ιστορικούς και σύγχρονους καλλιτέχνες και καλλιτέχνιδες από την Κύπρο. Πρόθεση, η παρατήρηση του ενδιαφέροντος μέσα στον χρόνο για οπτικές που διεκδικούν το φανέρωμα διαφορετικών θεωρήσεων της ανθρώπινης κατάστασης. Τα έργα που παρουσιάζονται παροτρύνουν την αμφισβήτηση αυτών που αποδίδουν την πραγματικότητά μας πεζή και ωμή: παγιωμένες απόψεις και κυρίαρχα συστήματα εξουσίας και γνώσης, καθιερωμένες κατηγοριοποιήσεις φύλου, όπως και τον διαχωρισμό φύσης/ανθρώπου, ύλης/πνεύματος, τέχνης/ψυχικού κόσμου.

Τα έργα προέρχονται στην πλειοψηφία τους από συλλογές όπως: η Κρατική Συλλογή Κυπριακής Τέχνης, η συλλογή της Λεβέντειου Πινακοθήκης, της Πρεσβείας της Ελλάδος στην Κύπρο, της Δημοτικής Πινακοθήκης Αμμοχώστου και του Πολιτιστικού Ιδρύματος Τραπέζης Κύπρου. Έργα αντλούνται επίσης από συλλογές ιδιωτών και συλλεκτών.

επανεκτίμηση εικαστικών πρακτικών μπορούμε να τις αναλογιστούμε και σε σχέση με τη διαδικασία επανεξέτασης της επιρροής συγκεκριμένων κινήματων πέρα του δυτικού κόσμου—βλέπε, για παράδειγμα, την πρόσφατη περιοδεύουσα έκθεση *Surrealism Beyond Borders* (2021-2022), η οποία διερευνά τη γεωγραφική διασπορά σουρεαλιστικών ιδεών και πρακτικών.

Curators' note

To manifest is to make something evident; to shed light to it and reveal it. In Christian heritage, the notion of this process of manifesting has been associated with the Revelation, prophetic visions, Marian apparitions and the function of the byzantine visual language as a channel between those of faith and the divine. In the wider milieu of artistic creation, it can be correlated with encountering otherworldly forces; a fact that deeply connects us with our prehistory—consider the cave paintings of the Paleolithic era. If we concentrate from the modern era onwards, it relates to the search of the visible beyond what is perceived as real. For instance, William Blake's illustrations of the Bible or the Book of Revelation, the allegorical representations of the imaginary by the Symbolists, the channelled painterly visions of Hilma af Klint, the non-representational visualisations of the spiritual by Wassily Kandinsky or the exploration of tapping into the unconscious by the Surrealists.¹ Even if we are referring here to instances from Western-European art history, we are reminded of an interpretation of painting as a means of channelling between the human and the transcendental, the supernatural and the irrational; a perception that is encountered in different moments in time and through diverse formats beyond what we have come to perceive as established art centres.

As a response to the above observation, the exhibition "Manifestations: Views of the otherworldly in painting and drawing", explores the otherworldly, the magical and the oneiric in art and more specifically in painting and drawing.

The esoteric and mystical origins of painting and drawing are sought out, as well as their interrelations with ritualistic processes and with practices, which delve into the unconscious, the dream, the power of symbols and legends, and the energetic frequencies of the natural and material world. Multiple facets in which envisioning, daydreaming, and activating the instinctual and intuitional are revealed within artistic practices, when exploring the figure of the artist as one on the cusp of the material and spiritual world.

The exhibition thus researches not only the types of iconography employed and the specific painterly genres where such issues are negotiated (still life, landscape and self-portraiture), but also relevant references to the byzantine traditions, and eclectic affinities with artistic movements such

¹ It is important to note that some of the above examples have been used –through the prism of re-examining the 'canon' of art history– so as to question rationalist approaches that have excluded an interest in the spiritual; consider here the recent restitution of af Klint as a pioneer of abstraction. Such cases where we see a reconsideration of artistic

as surrealism and geometric abstraction. It also explores the ways in which art is entangled with ideas pertaining to the sacred, the soul, the spirit and the metaphysical realm. The exhibition has been developed using an intergenerational approach, bringing into dialogue thirty-five historic and contemporary artists from Cyprus. The aim is to explore divergent viewpoints and perspectives regarding the human condition through time. The artworks presented encourage us to question what renders our everydayness small and rigid: entrenched perceptions, dominant systems of power and knowledge, predetermined categories of gender, as well as the distinctions between nature/human, material/spirit, art/the psychic world.

The artworks belong to a variety of collections, such as the State Collection of Cypriot Art, the A.G. Leventis Gallery, the Embassy of Greece in Cyprus, the Municipal Gallery of Famagusta and the Bank of Cyprus Cultural Foundation collections. Artworks belonging to private collections are also exhibited.

practices are paralleled by a process of looking beyond the West to consider how certain movements evolved; we can consider for instance the recent touring exhibition *Surrealism Beyond Borders* (2021-2022), which explores the geographic dispersion of surrealist concepts and practices.

Παράλληλο πρόγραμμα

Πέμπτη 21 Μαρτίου 2024

Εγκαίνια έκθεσης | 19:00
Στέλιος Καλλινίκου | *Σκώμα* | Περφόρμανς | 20:00

Τετάρτη 3 Απριλίου 2024

Jacqui Macintosh | *Η μαγεία στην τέχνη της Ithell Colquhoun* | Ομιλία | Αγγλικά | 18:00

Σάββατο 13 Απριλίου 2024

Ξεναγήση από τις επιμελήτριες της έκθεσης, Δρ. Έλενα Πάρπα και Δρ. Ευανθία (Εύη) Τσελικά | Ελληνικά | 11:00

Σάββατο 27 Απριλίου 2024

Παναγιώτης Μηνά | *ψευδαιμόνια / pseudaeemonia. A familiar exorkism* | Περφόρμανς | 19:30

Παρασκευή 31 Μαΐου 2024

Στέφανος Στεφανίδης και Κωνσταντίνος Σ. Κωνσταντίνου | *The Thresholds of Memory* | Παρουσίαση και προβολή | Αγγλικά | 19:30

Πέμπτη 20 Ιουνίου 2024

Androula | *Other Aspects of Reality* | Περφόρμανς | 20:30

Τετάρτη 5 Ιουλίου 2024

Σύντομες παρουσιάσεις από συμμετέχουσες στην έκθεση | Συζήτηση | Ελληνικά | 11:00
(Τα ονόματα των καλλιτεχνίδων θα ανακοινωθούν εν ευθέτω χρόνω).

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα:

Στο πλαίσιο της έκθεσης θα πραγματοποιηθεί ειδικά σχεδιασμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα για παιδιά από 7 μέχρι 10 χρονών.

Σάββατο:

27 Απριλίου | 11 Μαΐου | 8 Ιουνίου | 13 Ιουλίου | Ελληνικά | 11:00 – 12:30

Κρατήσεις στο 22797400, Δευτέρα με Παρασκευή, 8:30 – 15:00

Ξεναγήσεις:

Τετάρτη:

Ελληνικά | 27 Μαρτίου | 3 & 24 Απριλίου | 15 & 29 Μαΐου | 12 & 26 Ιουνίου | 3 & 10 Ιουλίου | 17:30

Αγγλικά | 10 Απριλίου | 8 Μαΐου | 5 Ιουνίου | 17:30

Σάββατο:

Ελληνικά | 20 Απριλίου | 25 Μαΐου | 11:00

Αγγλικά | 22 Ιουνίου | 11:00

Parallel programme

Thursday 21 March 2024

Exhibition Opening | 19:00
Stelios Kallinikou | *Σκώμα* | Performance | 20:00

Wednesday 3 April 2024

Jacqui Macintosh | *The Magical Art of Ithell Colquhoun* | Talk | English | 18:00

Saturday 13 April 2024

Curators' tour, Dr. Elena Parpa and Dr. Evanthia (Evi) Tselika | Greek | 11:00

Saturday 27 April 2024

Panagiotis Mina | *ψευδαιμόνια / pseudaeemonia. A familiar exorkism* | Performance | 19:30

Friday 31 May 2024

Stephanos Stephanides and Constantinos S. Constantinou | *The Thresholds of Memory* | Presentation and screening | English | 19:30

Thursday 20 June 2024

Androula | *Other Aspects of Reality* | Performance | 20:30

Wednesday 5 July 2024

Short presentations by exhibition participants | Discussion | Greek | 11:00
(The artists will be announced in due course)

Educational programme:

A specially designed educational programme for children from 7 to 10 years old will take place in the context of the exhibition.

Saturday:

27 April | 11 May | 8 June | 13 July | Greek | 11:00 – 12:30

To book please call 22797400, Monday to Friday 8:30 – 15:00

Guided Tours:

Wednesday:

Greek | 27 March | 3 & 24 April | 15 & 29 May | 12 & 26 June | 3 & 10 July | 17:30

English | 10 April | 8 May | 5 June | 17:30

Saturday:

Greek | 20 April | 25 May | 11:00

English | 22 June | 11:00

Φανερώματα: Όψεις του αλλόκοσμου στη ζωγραφική και το σχέδιο**Εγκαίνια:** 21 Μαρτίου 2024, 19:00 @ NiMAC**Διάρκεια:** 21 Μαρτίου – 13 Ιουλίου 2024**Επιμέλεια:** Δρ. Έλενα Πάρπα και Δρ. Ευανθία (Εύη) Τσελίκια**Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, Συνεργασία: Ίδρυμα Πιερίδη [NiMAC]****Διευθύντρια:** Δρ. Έλενα Στυλιανού**Σχεδιασμός ταυτότητας και καταλόγου:** Ξένιος Συμεωνίδης**Γενική συντονίστρια:** Μαρίκα Ιωάννου**Υπεύθυνος παραγωγής:** Κωνσταντίνος Φιλιάτης**Τεχνική ομάδα:** Ηράκλης Κωνσταντίνου, Μιχάλης Νικολάου, Φίλιος Φιλοκύπρου (Υπεύθυνος), Χαράλαμπος Χαραλάμπους, Χριστάκης Χριστοδούλου

Η έκθεση «Φανερώματα: Όψεις του αλλόκοσμου στη ζωγραφική και το σχέδιο» αποτελεί την πρώτη από μια σειρά εκθέσεων και δράσεων που αναμένεται να πραγματοποιηθούν στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, Συνεργασία: Ίδρυμα Πιερίδη [NiMAC] για τη χρονιά 2024. Η μελέτη της σχέσης ανάμεσα σε ιστορικές και σύγχρονες εικαστικές πρακτικές που συμβάλλει στη δημιουργία μιας ανοικτής πλατφόρμας κριτικού διαλόγου και σκέψης, αποτελεί βασικό πυλώνα της πολιτικής του NiMAC και της στοχοθέτησης του για τα επόμενα τρία χρόνια. Κύριο μέλημα του NiMAC είναι επίσης η συμμετοχή διαφορετικών ομάδων κοινού μέσα από τις παράλληλες δράσεις και τα ειδικά σχεδιασμένα εκπαιδευτικά του προγράμματα.

Συγγραφή και μετάφραση κειμένων: Δρ. Έλενα Πάρπα και Δρ. Ευανθία (Εύη) Τσελίκια**Επιμέλεια κειμένων:** Σταύρος Γ. Λαζαρίδης**Διεξαγωγή ξεναγήσεων και εκπαιδευτικού προγράμματος:** Άννα Ψάλτη

Ευχαριστίες: Δήμος Αμμοχώστου, Κρατική Συλλογή Κυπριακής Τέχνης, Λεβέντιος Πινακοθήκη, Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου, Πρεσβεία της Ελλάδος στην Κύπρο, The Island Club, Κώστας Αναστασιάδης, Γιάννης Βότσης, Ναταλί Γιαζή, Μεχμέτ Γιασίμ, Αλέξανδρος Διογένης, Μυρτώ Ζαμπάρτα, Αντρέ Ζιβανάρη, Ελίνα Ιωάννου, Χάρης Καραγιάννης, Ρένα Καραμανλάκη, Αντρούλα Καφά, Ρουθ Κεσισιάν, Σούλα Κυριακίδου, Ρίτσα και Γιώργος Κυριάκου, Σταύρος Γ. Λαζαρίδης, Τερέζα Λανίτου-Σπανού, Βερόνικα Μπέιλου Λιάτσου, Λούλη Μιχαηλίδου, Νίνα Μουσιούττα, Γιάννος Οικονόμου, Λυδία Παπαδημητρίου, Γιάννης Παπαϊωάννου, Σόλωνας και Ανδρούλα Παπαχριστοδούλου, Χριστιάνα Παπαχριστοδούλου, Γεωργία Παρασκευά, Παύλος Παρασκευάς, Πόλυς Πεσλίκας, Γιάννης Τουμαζής, Άννα Μαρία Χαραλάμπους, Μαρκέλλα Χατζηδά, Κύπρος Χρυσάνθη, Άννα Ψάλτη

Η έκθεση πραγματοποιείται με χορηγία του Τμήματος Σύγχρονου Πολιτισμού, Υφυπουργείο Πολιτισμού και την υποστήριξη της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Κύπρο, της Chakarian Colour Centre, του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου και της Βρετανικής Υπατης Αρμοστείας Λευκωσίας.

Manifestations: Views of the Otherworldly in Painting and Drawing**Opening:** 21 March 2024, 19:00 @ NiMAC**Duration:** 21 March - 13 July 2024**Curation:** Dr. Elena Parpa and Dr. Evanthia (Evi) Tselika**Nicosia Municipal Arts Centre, Associated with the Pierides Foundation [NiMAC]****Director:** Dr. Elena Stylianou**Visual identity and catalogue design:** Xenios Symeonides**General coordinator:** Marika Ioannou**Production manager:** Constantinos Filiotis**Technical team:** Charalambos Charalambous, Christakis Christodoulou, Eraklis Constantinou, Filios Filokyprou (Supervisor), Michalis Nicolaou

The exhibition “Manifestations: Views of the Otherworldly in Painting and Drawing”, is the first in a series of exhibitions and activities expected to take place at the Nicosia Municipal Arts Centre, associated with Pierides Foundation [NiMAC] for the year 2024. The study of the relationship between historical and contemporary art practices, which contributes to the creation of an open platform for critical debate and thought, is a key pillar of NiMAC's strategic plan for the next three years. NiMAC's main concern is also to engage different audiences through its parallel activities and specially designed educational programmes.

Writing and translating of texts: Dr. Elena Parpa and Dr. Evanthia (Evi) Tselika**Copy Editing:** Stavros G. Lazarides**Tours and educational activities:** Anna Psalti

Acknowledgements: Famagusta Municipality, Embassy of Greece in Cyprus, State Collection of Cypriot Art, A. G. Leventis Gallery, Bank of Cyprus Cultural Foundation, The Island Club, Costas Anastasiades, Anna Maria Charalambous, Kypros Chrysanthis, Naso Chrysochou, Alexandros Diogenous, Yiannos Economou, Markella Hadjida, Elina Ioannou, Androula Kafa, Rena Karamanlaki, Haris Karayiannis, Ruth Keshishian, Ritsa and George Kyriacou, Soula Kyriakidou, Stavros G. Lazarides, Tereza Lanitou-Spanos, Veronica Bailey Liatsos, Louli Michaelidou, Nina Mousioutta, Solonas and Androula Papachristodoulou, Christiana Papachristodoulou, Lydia Papademetriou, Yiannis Papaioannou, Georgia Paraskeva, Pavlos Paraskevas, Polys Peslikas, Anna Psalti, Yiannis Toumazis, Yiannis Votsis, Mehmet Yasin, Natalie Yiayi, Andre Zivanari

The exhibition is funded by the Department of Contemporary Culture, Deputy Ministry of Culture and it is supported by the Representation of the European Commission in Cyprus, Chakarian Colour Centre, the European University Cyprus and the British High Commission Nicosia.

NiMAC**Ωρες λειτουργίας:**

Τρίτη - Σάββατο:

10:00 - 21:00

Κλειστά: Κυριακή, Δευτέρα

Παλιάς Ηλεκτρικής 19, 1016

Λευκωσία, Τ: 22797400

info@nimac.org.cy

www.nimac.org.cy

www.facebook.com/

NiMACnicosia/

NiMAC**Opening hours:**

Tuesday - Saturday:

10:00 - 21:00

Closed: Sunday, Monday

19, Paliás Ilektrikis, 1016

Lefkosia, T: 22797400

info@nimac.org.cy

www.nimac.org.cy

www.facebook.com/

NiMACnicosia/

Κ Κύκλος

Ο κύκλος ή ο δίσκος αναδεικνύεται συχνά σε σύμβολο του ήλιου και των ουρανών, του απείρου, του οικουμενικού και της συμπαντικής ολότητας. Δηλώνει την ιδέα της ένωσης και αντιπροσωπεύεται από τον αριθμό 10. Ο ήλιος, ως κύκλος στον ουρανό που συντηρεί τη ζωή στον πλανήτη μας, λατρεύεται από την αρχαιότητα, ενώ του αποδίδεται η ικανότητα να βλέπει και να γνωρίζει τα πάντα. Στην ελληνική κοσμογονία, ο ήλιος συνδέεται με τον Ήλιο και τον Απόλλωνα ενώ στην αιγυπτιακή θεογονία με τη θεότητα Ρα. Το θερινό ηλιοστάσιο γιορτάζεται τη μεγαλύτερη μέρα και το χειμερινό ηλιοστάσιο τη μικρότερη ημέρα υπό τον Ήλιο. Ο Καρλ Γιουνγκ εισαγάγει στη Δύση την ανατολική αντίληψη της κυκλικής μαντάλας. Κατανοώντας τον εαυτό ως ένα περιεκτικό σύνολο, χρησιμοποιεί τα σχήματα του κύκλου, του τετραγώνου ή μιας μαντάλα για να εκφράσει τη διασύνδεση του συνειδητού και του υποσυνείδητου ενός ατόμου. Στην έκθεση, ένας μόνον πίνακας παίρνει το σχήμα του κύκλου, αλλά κύκλοι, δίσκοι και σφαίρες εντοπίζονται ως σύμβολα ονείρων, ουράνιων αντικειμένων, φωτισμένα αγίων και σύμβολα του υποσυνείδητου κόσμου μας. Αναφερόμενος στην ερμηνεία ενός κυκλικού ζωγραφικού πίνακα Ζεν, ο Γιουνγκ παραπέμπει σε έναν δάσκαλο του Ζεν, ο οποίος γράφει: «ο κύκλος αντιπροσωπεύει τη φώτιση. Συμβολίζει την ανθρωπινή τελειότητα».

#ΑθηνάΑντωνιάδου #ΣτυλιανόςΑττεσλής
#ΝαταλίΓιαξή #Ουμίτινασί
#ΡέαΜπέιλυ #ΕλένηΟδυσσεώς
#ΜαίρηΠλαντ #ΓιώργοςΣκοτεινός
#ΚαίτηΦασουλιώτουΣτεφανίδου
#ΒέραΓαβριηλίδουΧατζηδά #ΣοφίαΧατζήπαπα
#ΑνδρέαςΧρυσοχός

С Circle

The circle or disk often stands as an emblem of the sun and the heavens, as well as being a symbol for infinity, the universal and the all-encompassing. It corresponds to unity and the number 10. The sun as a circle, the circle in the sky that provides life on our planet has been venerated since antiquity and has been attributed the ability to see all and know all. In Greek cosmogony the sun is associated with Helios and Apollo and in Egyptian theogony with the deity Ra. Summer solstice celebrates the longest day in Sun and Winter solstice the shortest day in Sun. Carl Jung introduces the eastern conception of the circular mandala to the Western world. He interprets the self as an encompassing whole that could be represented as a circle, square or mandala, portraying a unity between the consciousness and unconsciousness of an individual. A sole circular painting stands as the only painting that takes the shape of a circle in the exhibition, but circles, disks and spheres are observed repeatedly in artworks as symbols of dreams, as celestial objects, as halos of saints and as cosmic symbols of our subconscious world. Referring to the interpretation of a Zen circle painting, Jung quotes a Zen master writing that “the circle represents enlightenment. It symbolizes human perfection”.

#AthinaAntoniadou #StylianosAtteslis
#RheaBailey #AndreasChrysochos
#SophiaHadjipapa #VeraGavrielidouHadjida
#Umitinatci #EleniOdysseos #MaryPlant
#GeorgeSkotinos #KatyPhasoulitidisStephanides
#NatalieYiayi

Οργάνωση / Organiser:

Χορηγός / Sponsor:

Υποστηρικτές / Support:

Ο Οράματα

Ετυμολογικά, το «όραμα» [vision] στη Μέση Αγγλική γλώσσα υπονοεί το υπερφυσικό φαινόμενο. Είναι κάτι που βλέπουμε απροσδόκητα σε κατάσταση ύπνου, μεταβαλλόμενης συνείδησης ή έκστασης. Όταν κατανοείται ως υπερφυσικό φαινόμενο συνδέεται με την ιδέα της αποκάλυψης. Τα οράματα θεωρούνται αποκλήματα της φαντασίας ή εκδηλώσεις του άυλου. Στην έκθεση, συναντάμε αγγέλους, σφίγγες, αγίους, δράκους και άλλα όντα του φωτός να αποκαλύπτουν και να αμφισβητούν πολιτισμικές ερμηνείες για όσα βρίσκονται πέρα από τον ορατό και τον υλικό κόσμο. Παρομοίως, η αυτόματη γραφή και το σχέδιο φέρνουν στην επιφάνεια πτυχές των ονείρων και των οραμάτων μας, ενεργοποιώντας το πεδίο του ασυνείδητου, όπως κάνουμε στις συνεδρίες υπνοθεραπείας. Τα όνειρα-οράματα μπορούν να ερμηνευθούν ως μηνύματα από τον πνευματικό κόσμο τα οποία κοινοποιούνται ενώ βρισκόμαστε σε κατάσταση ύπνου. Τα όνειρα κατανοούνται ως η μέθοδος με την οποία ο ανθρώπινος ψυχισμός επεξεργάζεται τα γεγονότα της ζωής μας, εκεί που η ασυνείδητη πτυχή των βιωμένων εμπειριών μας αποκαλύπτεται μέσω συμβολικών εικόνων. Η ψυχανάλυση έχει επικεντρωθεί στη μελέτη των ονείρων ως μονοπάτι προς τη γνώση του ασυνείδητου μας.

#ΑθηνάΑντωνιάδου #ΝαταλίΓιαξή
#Αϊσέ-ΜίραΓιασίν #Δημήτρης(Δήμας)Ευθυβούλου
#Αντησιωναννίδης #ΧρήστοςΚυριακίδης
#ΜαρίαΛοϊζίδου #ΡέαΜπέιλου #ΕλένηΟδυσσεώς
#ΚαίτηΦασουλιώτουΣτεφανίδου
#ΧρήστοςΦουκαράς #ΤάκηςΦραγκούδης
#ΣολωμόςΦραγκουλίδης
#ΒέραΓαβριηλίδουΧατζηδά #ΑνδρέαςΧρυσόχος

V Visions

A vision etymologically denotes a supernatural apparition in Middle English. It is something, which we see in states of dream, trance or ecstasy. When it is assumed to be a supernatural appearance it represents a revelation. Visions are thought to be apparitions that can be formed by the imagination or the manifestation of something immaterial. In the exhibition, we see angels, sphinxes, saints, dragons and other beings of light coming to reveal and question cultural interpretations of what lies beyond the visible and material world. In the same way, automatic drawing and writing expose aspects of our dreams and visions, tapping into the realm of our unconscious, much like we do in hypnotherapy. Dream visions can be interpreted as messages from the spiritual world communicated whilst in the state of sleep. The way the human psyche processes events in our life manifests in the form of dreams, where the unconscious aspect of lived experiences is revealed to us in symbolic images. Psychoanalysis has focused on the study of dreams as a path to knowledge of our unconscious.

#AthinaAntoniadou #RheaBailey
#AndreasChrysochos #DemetriDimasEfthymoulos
#TakisFragoudes #SolomosFrangoulides
#ChristosFoukaras #Andisloannides
#VeraGavrielidouHadjida #ChristosKyriakides
#MariaLoizidou #EleniOdysseos
#KatyPhasoulitisStephanides #Ayshe-MiraYashin
#NatalieYiaxi

Π Πύλη

Σημείο μετάβασης από την εξωτερική αντικειμενική πραγματικότητα σε εναλλακτικούς νοητικούς τόπους. Για να ανοίξουν οι «πόρτες στον τοίχο», όπως αποκαλεί ο Άλντους Χάξλεϊ (1954) τις πύλες της αντίληψης, και να βρεθούμε από τον έναν κόσμο στον άλλο χρειάζεται να καταβυστωθούμε σε καταστάσεις μεταβλημένης συνειδητότητας, όπως είναι η έκσταση, η καταληψία, η ενεργοποίηση της φαντασίας, της διαίσθησης και του υποσυνείδητου μέσα από πρακτικές όπως ο διαλογισμός, οι τεχνικές αναπνοής, η νηστεία, η ύπνωση, η ενατένιση και η χρήση ψυχοτρόπων ουσιών. Στην έκθεση, υπάρχουν έργα όπου η άλλη διάσταση εν είδει οραμάτων και ονείρων οπτικοποιείται στη βάση εικαστικών λεξιλογίων που αντλούν αναφορές από κινήματα όπως ο σουρεαλισμός και η γεωμετρική αφαίρεση, όπου πύλες, περάσματα και πόρτες παραπέμπουν στην έννοια του μεθόριου. Συναντάμε επίσης τον στοχασμό πάνω στην αισθητική του ερειπίου ή στη θρησκευτική λειτουργία των εικόνων και στους τρόπους που το θραύσμα ή η εικόνα κατανοούνται ως μεταφορικές «πύλες» διασύνδεσης του παρόντος με το παρελθόν, του υλικού κόσμου με το θείο και το υπερπέραν.

#ΣτυλιανόςΑττεσλής #ΣτέλιοςΒότσης
#ΓεώργιοςΠολΓεωργίου #ΝαταλίΓιαξή
#ΟυμίτΝατάσι #Αντησιωναννίδης
#ΣτέλιοςΚαλλινίκου #ΜάριοςΛοϊζίδης #ΡέαΜπέιλου
#ΕλένηΟδυσσεώς #ΧρήστοςΟδυσσεύς
#ΜαίρηΠλαντ #ΚαίτηΦασουλιώτουΣτεφανίδου
#ΒέραΓαβριηλίδουΧατζηδά

P Portal

A point of transition from the external objective reality to altered states of perception. Aldous Huxley (1954) writes that in order for the “doors in the wall” to open up—referring here to the doors of perception—and to enter from one world to another we need to dive into altered states of consciousness. States such as ecstasy, trance, activating the imagination, intuition and the subconscious via practices such as meditation, breathing techniques, fasting, hypnosis, contemplation and the use of psychotropic substances. There are works in the exhibition where the other dimension, in the form of visions and dreams, gains pictorial form inspired by a visual language that references movements such as Surrealism and geometric abstraction where portals, passages and doors invoke the notion of the threshold. We also encounter concepts of meditation via the images of ruins or in the religious function of icons and the ways in which the fragment or the image are understood as metaphorical ‘portals’, connecting the present with the past, the material with the divine and the beyond.

#StylianosAtteshli #RheaBailey
#GeorgePolGeorghiou #VeraGavrielidouHadjida
#ÜmitNatçı #Andisloannides #SteliosKallinikou
#MariosLoizides #EleniOdysseos
#MaryPlant #ChristodoulosPanayiotou
#KatyPhasoulitisStephanides #SteliosVotsis
#NatalieYiaxi

Τ Τραπέζι

Σε ένα τραπέζι τρώμε, πίνουμε, συζητάμε, διαφωνούμε, ερωτευόμαστε, μελετάμε, παίζουμε. Σε ένα τραπέζι επίσης προσευχόμαστε, μετέχουμε σε ιεροτελεστίες, εγκυλοούμε πνεύματα, τοποθετούμε αντικείμενα με θρησκευτική, συμβολική ή μαγική αξία σαν σε βωμό. Μπορούμε να σκεφτούμε τη Στρογγυλή Τράπεζα του Βασιλιά Αρθούρου, την Αγία Τράπεζα της ορθόδοξης εκκλησίας, το τραπέζι των Αλχημιστών, τους αυτοσχέδιους βωμούς σε σπίτια σήμερα σε μια εποχή αναβίωσης αποκρυφιστικών κοσμοθεωριών και μαγικών τρόπων σκέψης. Μπορούμε επίσης να σκεφτούμε το τραπέζι στο στούντιο ορισμένων καλλιτεχνών και καλλιτεχνιδών που συμμετέχουν στην έκθεση, όπου καθημερινά αντικείμενα τοποθετούνται και μέσα από τον συσχετισμό τους μας υποδεικνύουν τη μυστηριακή, μαγική υπόσταση των πραγμάτων, την αυτενέργειά τους, αλλά και την ικανότητά τους να ενεργοποιούν συνειρμούς και να κεντρίζουν τη φαντασία. Υπό αυτή τη σκοπιά, το τραπέζι (όπως και το στούντιο του καλλιτέχνη) γίνεται τόπος μετουσίωσης νοημάτων και μεταμόρφωσης της καθημερινότητας.

#ΜαρίαΑνδρέου #ΠόλυςΠεσλίκας
#ΚαίτηΦασουλιώτουΣτεφανίδου
#ΜαριάμΣουχάνοβαΦουκαρά
#ΣολωμόςΦραγκουλίδης #ΑνδρέαςΧαραλάμπους
#ΒέραΓαβριηλίδουΧατζηδά

↑ Table

What do we do at a table? We eat, we drink, we talk, we disagree, we fall in love, we study, we play. At a table we also pray, we participate in rituals, we invoke spirits, we place objects of religious, symbolic or magical meaning in the form of an altar. We can think of King Arthur's Round Table, the Holy Table of the Orthodox Church, the Alchemist's table, the spontaneous altars in houses today in times of revival of occult cosmologies and magical ways of thinking. We can also think of the table found in the studio of some artists participating in the exhibition, where everyday objects are placed in ways which portray, through their interconnections, the mystical and magical state of things, their agency but also their ability to activate associations and trigger our imagination. In this light, the table (much like the artist's studio) becomes a place of modifying meaning and metamorphosising everydayness.

#MariaAndreou #AndreasCharalambous
#MariamSukhanovaFoukara
#SolomosFrangoulides #VeraGavrieliidouHadjida
#PolysPeslikas #KatyPhasoulitotisStephanides

Φ Φως

Το φως συχνά ταυτίζεται με το πνεύμα και το πνεύμα συνδέεται με τη φωτεινότητα· σχετίζεται με το θείο και συμβολίζει τη δημιουργική δύναμη. Διότι χωρίς το φως του ήλιου και την κοσμική του ενέργεια δεν μπορούμε να υπάρξουμε. Να φωτιστείς, να περάσεις στο φως, να αποκτήσεις γνώση. Στη βυζαντινή παράδοση, το φως εκπέμπεται από το κεφάλι των αγίων, των πεφωτισμένων. Το φως του ήλιου, το φως των αστεριών και του φεγγαριού που φωτίζει το σκοτάδι. Το φως ως ενέργεια, ως σωματίδια, ως κύματα, ως κίτρινο χρώμα, ως χρυσός. Η λέξη Aurum, που στα λατινικά σημαίνει χρυσός, προέρχεται από τη θεά της αυγής Aurora, αδελφή του Ήλιου και της Σελήνης. Aurum, Aurora και Aura έχουν την ίδια ετυμολογία. Στην έκθεση, το φως αναβλύζει από πίνακες της ανατολής ηλίου, των κεριών, της βυζαντινής συμβολογίας, των αγίων, του ήλιου, του φεγγαριού, των οραμάτων και του εσωτερικού εαυτού, του εσωτερικού μας πνεύματος, της ψυχής.

#ΑθηνάΑντωνιάδου #ΧρίστοςΚυριακίδης
#ΡέαΜπέλιου #ΕλένηΟδυσσέως
#ΧριστόδουλοςΠαναγιώτου #ΠόλυςΠεσλίκας
#ΧρίστοςΦουκαράς #ΤάκηςΦραγκούδης
#ΣολωμόςΦραγκουλίδης #ΑνδρέαςΧρυσόχος

1 Light

Light is often equated with the spirit and spirit is associated with luminosity; it is connected to the divine and symbolises the creative force. For without the light of the sun and its cosmic energy we cannot exist. To be enlightened, to go into the light, to gain understanding. In Byzantine tradition, light emanates around the head of the saints, of the enlightened ones. The light of the sun, the light of the stars and moon that illuminates the dark. Light as energy, as particles, as waves, as the colour yellow, as gold. Aurum, which is the Latin word for gold is derived from the goddess of dawn Aurora, who is the sister of the Sun and the Moon. Aurum, Aurora and Aura all share the same etymology. In the exhibition light emanates from paintings of the dawn, of candles, of Byzantine symbology, of saints, of the sun, of the moon, of visions and of the inner self, our internal spirit, the psyche.

#AthenaAntoniadou #RheaBailey
#AndreasChrysochos #ChristosFoukaras
#TakisFragoudes #SolomosFrangoulides
#ChristosKyriakides #EleniOdysseos
#ChristodoulosPanayiotou #PolysPeslikas

Bachelard, Gaston (1958). *The Poetics of Space*. Translated from the French by Maria Jolas, foreword by John R. Stilgoe, 1968. Boston: Beacon Press.

Bauduin, Tessel M. Ferentinou, Victoria and Zamani, Daniel (2018). *Surrealism, Occultism and Politics in Search of the Marvellous*. New York and London: Routledge.

Bogdan, Henrik (2007). *Western Esotericism and Rituals of Initiation*. Albany: State University of New York Press.

Cirlot, Juan Eduardo (1971). *A Dictionary of Symbols, Second Edition*. Translated from the Spanish by Jack Sage, Foreword by Herbert Read. London: Routledge.

Eliade, Mircea (1952). *Images and Symbols: Studies in Religious Symbolism*. Translated from the French by Philip Mairet, 1961. New York: Sheed & Ward.

Elkins, James (2004). *On the Strange Place of Religion in Contemporary Art*. New York and London: Routledge.

Huxley, Aldous (1954). *The Doors of Perception*. London: Chatto & Windus.

Jung, Carl G. von Franz, Marie-Louise, Henderson, Joseph L. Jaffé, Aniela and Jacobi, Jolande (1964). *Man and his Symbols*. New York: Anchor Press Doubleday.

Kandinsky, Wassily (1946). *On the Spiritual in Art*. New York: Solomon R. Guggenheim Foundation.

King, Ursula (1995). "Spirituality", in *A New Dictionary of Religions*, Hinnells, John ed., London: Penguin, pp. 494-496.

Krauss, Rosalind (1979). "Grids" in *October*, Vol. 9, Summer 1979, pp. 50-64. The MIT Press.

Πανάρετος, Ανθίμος (1969). *Η Δενδρολατρεία*. Λευκωσία: Φιλοδασικός Σύνδεσμος Κύπρου.

Pastoureau, Michel (2017). *Red: The History of a Color*. New Jersey: Princeton University Press.

Voss, Julia (2022). *Hilma af Klint: A Biography*. Translated by Anne Posten. Chicago and London: The University of Chicago Press.

φανέρωματα

ψ α
ν ε
ρ ώ
μ α
τ α